

KULTŪRAS NORIŠU PIEDĀVĀJUMA IZLASE

2024. gada SEPTEMBRIS

Cienījamie kolēģi

Naski pāršķirot kārtējo kalendāra lapu un alkatīgi pieskatot pulksteni uz rokas, telefonā un visās pārējās mūs ieskaujošajās ierīcēs, varētu domāt, ka dzīve sastāv no minūtēm un stundām, dienām, mēnešiem un gadiem. Man liekas, ka daudz vairāk mūsu katra dzīve sastāv no cilvēkiem, ar kuriem sastopamies, kuri doti, ieaicināti vai ielauzušies mūsu dzīvē; tiem, kurus esam vērojuši, no kuriem izvairījušies, ar kuriem mācījušies miermīlīgi dalīties, piemēram, elpojot vienu gaisu (atsauce uz joku par vienas ģimenes bērniem autobrauciena laikā, kad pēc virknes pārmetumu, tai skaitā “tu skaties pa manu logu”, seko īsts smagsvars – “tu elpo manu gaisu!”). Skolotāja, kura apmīlo un iedrošina gan pirmklasnieku, gan jaunizcepto ģimnāzisti; skolotāja, kura atrod īstos vārdus ārzemēs dzimušam un augušam bērnam, kurš nemaz nejūtas kā atgriezies dzimtenē, un cenšas izprast pusaudzi, kurš karu redzējis ne tikai filmās.

Tie ir cilvēki, kuri atstāj pēdas, uzliek pa šķērslim vai noveli malā akmeņus, kuri darbojas kā luksofori vai kustības regulētāji mūsu dzīves ceļā. Tie ir arī mākslinieki, kuru sniegums ir patiens un sastop jaunos skatītājus un klausītājus īstajā brīdī – askētiskā monoizrādē vai bagātīgā iestudējumā, koncertā ar viena vienīga mūzikas instrumenta vai varena orķestra skanējumu, sastopot vecmeistara gleznu, drosmīgu instalāciju, daudzās skices nozīmīga darba tapšanas procesā vai 3D tehnoloģijā izdrukātu analogo fotogrāfiju, kurā fiksēti aizgājušie laiki. Ikviens no šiem cilvēkiem ir daļa no personības tapšanas vēstures, un nereti tieši kultūras pieredzēšana dažus šīs vēstures momentus iezīmē ar treknrakstu.

Vai nu jūs dodat priekšroku cilvēku vai laika skaitīšanai, jauns darba cēliens ir klāt abās nozīmēs, un skolotāju gudrai un sirsnīgai lietošanai atkal nodots plašs kultūras norišu klāsts, no kura izvēlēties (un vislabāk, ja izvēle tiek veikta kopā ar savējiem) visnoderīgāko, vispiemērotāko, visaizraujošāko tikšanos ar kultūras pieredzi un cilvēkiem, kas to rada.

Mēs, kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” komanda, ceram, ka vasara bijusi iedvesmojoša un veldzējoša, un tā vien gribas atgriezties pie jaunās kultūras sezonas. Katrā ziņā iedvesmoti, aizkustināti un sirsnīgi izsmējušies mājup devās tie skolotāji, kuri izmantoja iespēju izbaudīt sadarbībā ar Starptautiskās bērnu un jauniešu profesionālo teātru asociācijas Latvijas Nacionālo centru (ASSITEJ Latvija) rīkotās bērnu un jauniešu teātra mobilo izrāžu skates Liepājā [un Rēzeknē](#). Asaras lija gan no smiekliem, gan līdzpārdzīvojuma, daudz kas tika atzīmēts kā uz skolu aicināms. Šī mēneša izlasi sākam ar kolēģu atzinīgi novērtēto izrāžu apkopojumu. Drošības pēc atgādinām, ka kalendārā dienu nemaz nav tik daudz, un labāk sazināties un vienoties ar māksliniekiem par iekāroto izrādi pēc iespējas ātrāk.

Taču kultūras notikumu klāsts ar to nebeidzas. Ir arī lielāka mēroga iestudējumi, kam nepieciešama plašāka vieta, tāpēc esam pievērsušies sadarbības pilnveidošanai ar tuvējiem kultūras centriem. Sarunu par šo tēmu uzsākām, piedaloties [Sarunu festivālā “Lampa”](#) Cēsīs; labie piemēri ir – laiks sadarboties ar kaimiņu skolām un izmantot profesionālo infrastruktūru norisēm, kurām tā vajadzīga. Vienlaikus tas sasauc arī ar skolotāju atziņu par to, cik liela nozīme ir kultūras baudīšanai ārpus skolas. Došanās uz kultūras institūciju rada iespēju apgūt

virkni sociālo prasmju, kas, cita starpā, iekļautas arī sasniedzamajos mācību rezultātos. Tātad – ar vienu ķērienu rokā divi zaķi (un nekas nav jāšauj).

Glūži pamatota un programmas atbalstīta ir arī vēlme katru skolēnu vismaz reizi skološanās laikā aizvest uz mūsu *ikoniskajām* kultūrvietām – Latvijas Nacionālo teātri un Latvijas Nacionālo mākslas muzeju (neaizmirstiet, ka lielisks piedāvājums atrodams visās tā filiālēs), Latvijas Nacionālo Operu un Baletu un Latvijas Nacionālo vēstures muzeju (turklāt atjaunotajā versijā), Dailes teātri, VEF Kultūras pili un citām. Tik pat vērtīgs būs arī brauciens uz kultūrvietām reģionos – Valmieras Drāmas teātri, Cēsu Vēstures un mākslas muzeju un koncertzāli, Liepājas teātriem (jā, tie ir veseli divi!) un koncertzāli “Lielais dzintars”, Daugavpils teātri un Rotko muzeju un daudzām citām vietām. Izvēlieties kvalitatīvas kultūras norises, un tādas atrodamas gan starp maziem un mobiliem, gan vērienīgiem un stacionāriem piedāvājumiem.

Uzsākot jauno mācību gadu, jau septīto programmas darbībā, esam patiesi lepni, ka, strādājot kopā ar jums, esam nodrošinājuši kultūrizglītības programmai “Latvijas skolas soma” paliekošu vietu vēsturē – tai veltītais [šķirkļis](#) iekļauts Nacionālajā enciklopēdijā. Šajā darbā ļoti svarīga ir cilvēka – skolotāja loma, kas nosaka, cik vērtīga un daudzpusīga būs katra mācību procesa stunda. Arī izejot no skolas pie kultūras; arī atverot kultūras notikumam skolas un pat klases durvis.

Mūsu “Somiņā” kā allaž daudz lielisku iestudējumu, koncertu, izstāžu, izzinošu nodarbību, un tēmas tās pašas allaž aktuālās – par mīlestību, katra cilvēka vietu pasaulē, sava “es” meklējumiem, attiecībām ar apkārtējiem (atcerieties – arī kā sadalīt gaisu) un vidi. Kultūra atraisa sarunu, parāda kopskatu, izceļ detaļas; tā ir gan mikroskops, gan tālskatis sevis un pasaules iepazīšanai. Ņemam ceļabiedros Kodoskopu Kārli no Istabas teātra izrādes “Dzīvs” vai Kaķi no jaunās un slavenās animācijas filmas “Straume” un mācāmies sadarboties – vai tas būtu Kapibara, Lemurs, Suns vai Putns, treneris, skolotājs vai klasesbiedrs. Vai arī kolēģis. Jūs nepazīstat nosauktos personāžus? Tad pavisam droši laiks doties uz kino! Mācīties just, darīt un augt.

Lielisku, īstajiem cilvēkiem un kultūras notikumiem pilnu jauno gadu!

Aija Tūna,
kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

KOLĒĢI IESAKA – TEĀTRIS SKOLĀ!

Izrādes, kuras skolotāji atzinīgi novērtēja pēc noskatīšanās mobilo teātra izrāžu skatēs Liepājā un Rēzeknē 2024. gada vasarā.

Vairāk informācijas: <https://latvijasskolassoma.lv/aktualas-kulturas-norises/skolotaji-iepazist-mobilo-izrazu-piedavajumu/>

Izrāde “Dzīvs”

Piedāvā: ISTABAS TEĀTRIS

Norises laiks: Pēc pieprasījumā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Alma Kušķe, e-pasts: istabasteatris@gmail.com; tel. nr.: 26418778

Mērķauditorija: 1.–4. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izrade-dzivs/>

Zeme joprojām ir vienīgā zināmā planēta Visumā, uz kuras ir sastopama dzīvība. Tā ir mājas arī diviem jauniem cilvēkiem, kuri satiekas, lai kopā ar skatītājiem noskaidrotu, kā zināt, kurš ir un kurš nav dzīvs organisms. Izrāde veidota, apvienojot Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja krājumā esošos eksponātus, teātra mākslinieciskās izpaušmes līdzekļus un dramaturģiju. Skatītāji dodas izpētes piedzīvojumā un atklāj dažādas pārsteidzošas spējas, kas piemīt it visam dzīvajam. Izrādes saturs lieliski sasaucas ar dabas mācībā apgūstamajām tēmām.

Izrāde “Distance”

Piedāvā: Cēsu Mazais teātris

Norises laiks: Pēc pieprasījumā; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Ilze Liepa, e-pasts: cesumazaisteatris@gmail.com; tel. nr.: 29644963

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izrade-distance/>

Izrāde veidota dokumentālā teātra estētikā. Stāstu veido pašu aktieru atmiņas par viņu pusaudžu gadiem, par piedzīvoto, pielautajām kļūdām, par dažāda veida atkarībām pusaudžu gados.

Četri aktieri, kuri pārstāv dažādas paaudzes, runā par ne tikai atkarībām no dažādām apreibinošām vielām, bet arī par līdzatkarību. Meklē atbildes uz jautājumiem: “Kas veicināja to?” un “Kā tas ietekmējis turpmāko dzīvi?”.

Izrāde veidota tā, lai izpaliktu didaktiskais tonis. Izrādes dramaturģija un izteiksmes līdzekļi piemeklēti, lai būtu saistoši un saprotami, savukārt izrādes muzikālais noformējums radīts reiva stilā. Izrādē tiek izmantoti kustību teātra, improvizācijas elementi, kas balstīti dažādu metaforu izmantošanā. Izrādē iekļauta saruna ar jauniešiem, lai pārrunātu izrādē redzēto, izjusto un saprasto.

Ērika Vilsona monoizrāde “Hamlets”

Piedāvā: Kultūras attīstības biedrība “Tapala lapa”

Norises laiks: Pēc pieprasījumā; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Kristīne Timermane, e-pasts: timermane.kristine@gmail.com; tel. nr.: 29365931

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/erika-vilsona-monoizrade-hamlets/>

“Hamlets” ir Ērika Vilsona monoizrāde, kuras ietvaros ar skolēnu līdzdalību tiek izspēlēta un izstāstīta Viljama Šekspīra luga “Traģēdija Hamlets, Dānijas princis”.

Stāsta galvenais varonis, kara draudu priekšvakarā atgriezies no universitātes, uzzina, ka viņa tēvs ticis nogalināts, bet māte apprecējusi tēva slepkavu. Mēģinādams saprast, kā rīkoties šajos apstākļos, Hamlets saskaras ar situācijām un problēmām, kas pieprasa pastāvīgu domāšanu, izvēlu izdarīšanu, atbildības uzņemšanos un ir raksturīgas videi, kurā šodien dzīvojam mēs.

Iestudējums robežojas ar lekciju, sarunu un lugas analīzi, vērš skatītāju uzmanību pie dramaturģijas kā literatūras veida un traģēdijas kā dramaturģijas žanra, un aicina uz kopīgu refleksiju par ētiskiem un sociāli nozīmīgiem jautājumiem, kas skar vecāku un bērnu, draugu un mīloto cilvēku attiecības.

Izrāde “Ahilleja papēdis”

Piedāvā: Liepājas Leļļu teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika un pieprasījumā; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Iveta Beģe, e-pasts: izrades@liepajaslelles.lv; tel. nr.: 26594529

Mērķauditorija: 1.–4. klase

Plašāk: <https://izrades.lv/2023-2024/liepajas-lellu-teatris/ahilleja-papedis>

Izrādes idejas autore un režisore Anta Priedīte Ahilleja piedzīvojumu stāstā īpaši izceļ Ahilleja tuvākā līdzgaitnieka Patrokla likteni, kas nesaraujami saistīts ar pašu Ahilleju un – jūs jau nojaušat – viņa papēdi, atšifrējot mums šīs frāzes dziļāko, pārnesto jēgu. Izrāde ir otrā Antas Priedītes izrāde grieķu mītiem veltītajā Liepājas Leļļu teātra izrāžu sērijā un turpina saprotamā valodā skaidrot grieķu mītus un spārnotos teicienus.

“Bēbītis Ahillejs piedzimst karaļa un jūras nimfas ģimenē. Kā zēns Ahillejs iet skolā pie Kentaura kopā ar savu visvislabāko draugu Patroklu. Jauneklim Ahillejam dievi piedāvā izvēli – dzīvot ilgi un mierīgi, vai īsi un aizraujoši, kļūstot par dižāko no grieķu karavadoņiem. Karavadonim Ahillejam, veiklam kā gepards un ātram kā bulta, ir tikai viena vājā vieta... Kāda? To uzziņāsiet dodoties īsā un aizraujošā dzīvesstāstā kopā ar Ahilleju un viņa draugiem.”

Interaktīva nodarbība “Kas ir vides deja?”

Piedāvā: Nodibinājums “Zvaigžņu AkA”

Norises laiks: Pēc pieprasījumā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Lilija Lipora, e-pasts: liljalipora@inbox.lv; tel. nr.: 29472733

Mērķauditorija: 8.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/interaktiva-nodarbiba-kas-ir-vides-deja/>

Nodarbību veido stāstījums par vides deju kā vienu no laikmetīgās dejas izpausmes veidiem. Vides deja jeb site-specific dance jēdziens bieži vien tiek izmantots, runājot par laikmetīgo deju, kas notiek ārpus konvencionālas jeb vispārpieņemtās skatuves mākslas telpas. Tātad vides deja ir iestudējums, kas veidots īpašā vietā jeb vidē, kas ir neatņemama iestudējuma sastāvdaļa.

Vide ir iedvesmas avots, balsts vai viens no dejas izrādes, performances, instalācijas izteiksmes līdzekļiem. Tā ir laiktelpa ar visu savu vibrāciju, no kuras nevar atsvešināt iestudējuma ideju. Otrajā nodarbības daļā skolēni darbosies praktiski, veidojot vides dejas vairākās situācijās – es sadarbībā ar sevi, es sadarbībā ar telpu, es sadarbībā ar partneri, es sadarbībā ar objektiem un vidi.

Izrāde “Vaļa dziesma”

Piedāvā: Latvijas Leļļu teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika un pieprasījumā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Diāna Siliņa, e-pasts: diana@lelluteatris.lv; tel. nr.: 26556669

Mērķauditorija: 6.–12. klase

Plašāk: <https://www.lelluteatris.lv/lv/izrades/latviesu-trupa/maza-zale/vala-dziesma>

Trīs nozīmīgākās vasaras manā dzīvē. Kasetes, cukurmaizes, slepens pasaules glābšanas plāns, noziegums un viņa – pārdzīvojumi, kas satricināja manu pasauli.

Vajadzēja paiet ilgam laikam, lai saprastu, cik lielu iespaidu tie uz mani patiesībā ir atstājuši. Vajadzēja paiet ilgam laikam, lai saprastu, ka es sākos tikai no brīža, kad radās Vendels, no brīža, kad man bija 12 gadi. Pirms tam manis it kā nemaz nebija.

Pats to neapzinādamies, vienmēr esmu gatavojies šim koncertam. Taču “Vaļa dziesma” nav tikai viendziesmas albums par visu līdz šim. Tas ir ... es pat īsti nevaru pateikt, kas tas ir. Par to, kāpēc vaļi dzied, pat zinātnieki vēl nav spējuši vienoties: vai vaļi tā mēģina pievilināt

partneri, ar ko pāroties? Kilometriem tālu paziņot, ka ir iemīlējušies? Varbūt vienkārši cenšas sev pievērst uzmanību, mākslinieciski izpausties, sazināties?

MŪZIKA

Muzikāls koncertuzvedums “Japānas pasaka”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris (LNSO)

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika, tuvākā norise 29. septembrī; klātienes norise

Kontaktinformācija: Elīna Zeltiņa, e-pasts: elina.zeltina@lno.lv; tel. nr.: 26118366

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://www.bilesuparadize.lv/lv/event/142705>

2024. gada augustā festivālā “LNSO vasarnīca” pirmizrādi piedzīvojušais koncertuzvedums, kas tapa ciešā sadarbībā ar LNSO fondu, kur komponista Riharda Zaļupes daiļrade tiekas ar Japānas folkloru, bet Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra mūziķi – ar Rīgas 1. pamatskolas – attīstības centra Ritma grupas dalībniekiem un aktieri Andri Keišu. Kopīgā sadarbībā klausītājiem būs iespēja doties neparastā sapņu pasaulē, kas ne vienmēr ir acīmredzami šķirta no realitātes. Caur pasakas “Akinosukes sapnis” rindām atklāsim svarīgas atziņas, kas palīdzēs mums pasauli darīt arvien labāku.

Koncerts “Mūzika. Mūžīgais dzinējs”

Piedāvā: Orķestris “Rīga”

Norises laiks: 2. oktobrī plkst. 10.00 un plkst. 12.00 VEF Kultūras pilī, Rīgā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Baiba Tilhena, e-pasts: baiba.tilhena@riga.lv; tel. nr.: 26137090

Mērķauditorija: 1.–4. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/koncerts-muzika-muzigais-dzinejs/>

Koncerts ir daļa no koncertcikla “Nāc, ieklausies Orķestrī RĪGA!” ar Daumantu Kalniņu.

Tā ir iespēja skolēniem iepazīt dažādus transportlīdzekļus caur mūzikas prizmu. Vai tā būtu jāšana zirga vai kamieļa mugurā, došanās izbraucienā ar velosipēdu vai auto, brauciens ar vilcienu, laivu vai kuģi, vai gaisa ceļojums lidmašīnā, dirižablī vai pat kosmiskajā lidaparātā – skolēni aicināti doties muzikālā ceļojumā, kurā transportlīdzekļi kļūst par mūzikas dzinējspēku.

Muzikālo programmu veido dažādi skaņdarbi, tostarp J. Štrausa II “Mūžīgais dzinējs”, Dž. Lenona un P. Makartnija “Dzeltenā zemūdene”, grupas “Bet, bet” dziesma “Kāpēc man nav sarkans Mercedess?” un Dž. Rosīni – Uvertūra operai “Vilhelms Tells”.

Sinfonietta Rīga 19. sezonas atklāšanas koncerts

Piedāvā: VSIA “Latvijas Koncerti”

Norises laiks: 21. septembrī Latvijas Universitātes Lielajā Aulā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Dārta Gaigala, e-pasts: darta.gaigala@latvijaskoncerti.lv;
tel. nr.: 26698338

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://latvijaskoncerti.lv/lv/aktualitates/pasakums/sinfonietta-riga-19-sezonas-atklasanas-koncerts/3627/>

Sudrabainas folijloksnes, mālaini puķpodi, zaigojošas stikla lauskas un no plastmasas pudelēm darināta marimba, krāsainu kafijas kapsulu zvaniņi un ar grabošiem atradumiem pildītas ievārījuma burciņas. Tie ir daži no neparastajiem sitaminstrumentiem, kurus savā *Recycling Concerto* iekļāvis jaunais bavāriešu komponists Gregors A. Mairhofers. Šis 2021. gadā Vācijā pirmreizēji izskanējušais opuss veltīts atkritumu pārstrādes problemātikai. Muzikālajā programmā Roberts Šūmaņa Trešā simfonija Mibemolmažorā op. 97 (“Reinas”), Gregora A. Mairhofera *Recycling Concerto* un Andra Dzenīša *Elysium*.

Koncerta soliste – Vivi Vasiļeva – bulgāru izcelsmes vācu sitaminstrumentu spēles zvaigzne, kura savulaik iedvesmoja šī opusa tapšanu. Ar Vāciju saistās arī Roberta Šūmaņa radošais dzīvesgājums un viņa Trešā simfonija – himna dabas krāšņumam un varenībai. Ierosmi darbam meistars smēlies Reinzemes apceļošanā – tās ainaviskajos tēlos, atšķirīgajā ļaužu temperamentā un iespaidīgajā Ķelnes katedrālē.

Izstāde “Ieskaņots. Atskaņots. No fonogrāfa līdz mūzikas centram”

Piedāvā: Latvijas Nacionālā bibliotēka

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 16. novembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Anete Skuja, e-pasts: anete.skuja@lnb.lv, tel. nr.: 67806100

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://lnb.lv/izstade-ieskanots-atskanots-no-fonografa-lidz-muzikas-centram/>

Izstāde iepazīstina ar skaņas ierakstu un atskaņošanas tehnoloģiju kultūrvēsturisko mantojumu un attīstību visa 20. gadsimta ietvaros. Kā pieturpunkti tiek izcelti nozīmīgākie skaņas nesēji un to atskaņotāji. Izstāde atspoguļo, kā ierakstu klausīšanās no elitāras privilēģijas pārtop par ikkatra cilvēka ikdienas sastāvdaļu, kļūstot par savas identitātes paušanas veidu, kultūras piederības atspoguļotāju un pretošanās paudēju politisko pārmaiņu laikos.

Izstādes scenogrāfija veidota, virzoties no fonogrāfa un turpinoties līdz pat kompaktdiskam. Šāda secīga virzība ieskicē dažādās klausīšanās vai pieredzes telpas un ataino pakāpeniskās pārmaiņas, kas 20. gadsimta laikā notikušas indivīda attiecībās ar mūziku un skaņu, tās patērēšanas un iegūšanas formu attīstībā. Izstāde ir mēģinājums parādīt, kā fiziskie ieraksti un atskaņotāji, kas nereti apvīti ar pieredzētu vai iemantotu nostalgiju, ietekmējuši ne tikai personīgo atmiņu, bet arī kolektīvās identitātes un kultūras mantojuma veidošanas procesu.

Skaņas mantojuma daudzveidība tiek atklāta caur apjomīgo LNB Audiovizuālo krājumu un citu atmiņu institūciju un privātpersonu kolekcijām. Izstādes stāsts atklāts gan caur fiziskiem atskaņotājiem un klausāmiem ierakstiem, gan īpaši veidotām skaņas ainavām, inscenētu īsfilmu un mākslinieka instalāciju.

Dziesmu svētku ierakstu izstāde “SAN Dziesmusvētki”

Piedāvā: Ekspozīcija “Dziesmusvētku telpa”

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 27. septembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Edīte Putniņa, e-pasts: edite.putnina@rmm.lv, tel. nr.: 27316314

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://dziesmusvetkutelpa.lv/atklata-dziesmu-svetku-skanu-ierakstu-izstade-san-dziesmusvetki/>

Izstādes nosaukums “SAN” simboliski aizved laikā, kad tika izgudrots pirmais plaša patēriņa skaņas ierakstīšanas rīks – fonogrāfs. Ar to skaņa tika ierakstīta vaska cilindrā jeb valcē. Arī skaņu plates sākotnēji tika ierakstītas vaskā. Tas viss bija iespējams, pateicoties bitei – šim sīkajam kukainim. 2023. gada decembrī apritēja 120 gadi kopš klajā nākušas pirmās latviešu skaņu plates. Skaņu ierakstīšanas tehnoloģijas mūs spēj aizvest kādā pagātnes nogrieznī, kas nolaupīts aizmirstībai. Kā stropā san tūkstošiem bišu, tā dziesmu un deju svētkos san un skan tūkstošiem balsu, tūkstošiem deju soļu – mūsu Latvijas sirds bagātība, kuras liecības nākotnei glabā arī skaņu ieraksti.

“SAN Dziesmusvētki” stāsta par dziesmu un deju svētku norišu un repertuāra iemūžināšanu skaņu ierakstos, kā arī dažiem citiem interesantiem skaņu pārneses faktiem. Tos pārdomāt rosinājis muzeja krājums, kurā ir vairāk nekā 8000 skaņu ierakstu. Dziesmu un deju svētki ir plašs un sazarots fenomens, šo mākslas un latviskās identitātes apliecinājuma kustību veido un uztur gan Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki Rīgā, gan svētki Latvijas novados un ārpus Latvijas, tāpat skolu jaunatnes un studentu dziesmu un deju svētki.

Izstāde ekspozīcijā Dziesmusvētku telpa ir daļa no Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja skaņu ierakstu izstādes SAN, kas aplūkojama Muzeju līdz 2024. gada 27. septembrim. Plašāk par skaņu ierakstu izstādi: <https://rmm.lv/skanu-ierakstu-izstade-san/>.

TEĀTRIS

Izrāde “Zilā lapsa”

Piedāvā: VSIA “Dailes teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika no 13. septembra; klātienes norise

Kontaktinformācija: Monta Simtiņa, e-pasts: dailesteatris@dailesteatris.lv, tel. nr.: 67294444

Mērķauditorija: 5.–10. klase

Plašāk: <https://www.dailesteatris.lv/lv/izrades/2024-2025/zila-lapsa>

No animācijas mākslas iedvesmota izrāde, kas aicina doties pasakainā ceļojumā un iepazīt to, kas slēpjas pasaku ēnas pusē. Četrpadsmitgadīgajai Annai uzdāvina amuletu – zelta valriekstu. Ēst to nedrīkst, atdāvināt nebūtu pieklājīgi, un neko citu ar to iesākt arī šķietami nevar. Tomēr viņai tas ir pats vērtīgākais dārgums – pat ja tas nav no īsta zelta un tam nav nekādu burvju spēju. Tāpēc Annas zaudējums ir sāpīgs, kad atklājas, ka amulets ir pazudis. Anna jau ir pieaugusi un pat vairs netic brīnumainiem priekšmetiem, bet viņai rodas izdevība atgūt burvju amuletu. Viņai tikai jādodas uz Septiņu vēju valstību, kur dūsmīgi dievi sargā lielus noslēpumus un kur Mežam ir tūkstoš acu. Šīs valstības sargātāja ir zila lapsa.

Izrādes autors Jons Tertelis ir lietuviešu režisors, kurš strādā ar kolektīvā radītiem stāstiem. Izrādē būs skatāmas īpaši izrādei veidotas Reiņa Pētersona ilustrācijas.

Izrāde “Izkāpt skapī”

Piedāvā: Cēsu Mazais teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Ilze Liepa, e-pasts: cesumazaisteatris@gmail.com, tel. nr.: 29644963

Mērķauditorija: 9.–12. klase (16+)

Plašāk: <https://izrades.lv/2023-2024/cesu-mazais-teatris/izkapt-skapi>

Mēs katrs dzīvojam uz pasaules ar idejām par sevi, par sev apkārt notiekošo. Šīs idejas mūsos rodas no visa tā, ko mēs esam piedzīvojuši, ko mēs esam uzzinājuši un no tā, ko ir piedzīvojuši tie cilvēki, kas sniedz mums atbildes uz jautājumiem, uz kuriem nezinām atbildi. No šī mēs izveidojam savu nostāju. Pieskaitām sevi kādam ideoloģiskam atzaram. Pateicoties šim, kad mēs izdzirdam vārdu – homoseksualitāte, mūsos uzreiz rodas konkrēta sajūta, parādās konkrēta bilde.

Izrāde nepateiks kā tas ir būt homoseksuālim. Tā būs minējums, iztēles vingrinājums, kurā mēs kopā fantazēsim – kā tas būtu, ja homoseksualitāte ienāktu mūsu ģimenē? Kā mēs reaģētu? Kādēļ mēs tā reaģētu? Paralēli šai fantāzijai meklēsim to likumsakarību kopumu, kas atbildi mūsu reakcijai meklēs vēsturē, šodienas jaunu cilvēku pieredzēs. Izrāde būs centiens atrast veidu kā par šo tēmu sarunāties tā, ka sarunas noslēgumā nav izveidojušās divas nometnes, kas nevēlas viena otru dzirdēt. Tā būs gan smieklīga, gan skumja, gan sarežģīta saruna par sabiedrību kopumā, neatdalot nevienu pēc to seksualitātes, ticības, ideoloģijas.

Muzikāla izrāde “Pelnušķīte”

Piedāvā: Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: administracija@mct.lv, tel. nr.: 20372513

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://www.mct.lv/lv/izrades/pelnuskite>

Gadsimtiem ritot, pārmaiņas piemeklē pat pasaku karaļvalstis un sen iemīlotu varoņu dzīves. Pelnušķīte, kas agrāk lasījusi zirņus no pelniem, šodien vairāk par visu nodevusies izmirstošo pļavu sargāšanai. Tikmēr Princi vairāk par medībām interesē dārzniecība un biškopība. Tomēr, par spīti pārmaiņām, ir vērtības, kas šajā stāstā paliek nemainīgas – kristāla kurpīte, ķirbja kariete un labestība pāri visam.

Izrāde “Laikam laiks”

Piedāvā: Latvijas Leļļu teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Diāna Siliņa, e-pasts: diana@lelluteatris.lv, tel. nr.: 26556669

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://www.lelluteatris.lv/lv/izrades/latviesu-trupa/maza-zale/laikam-laiks>

Almai ir ļoti daudz darāmā - pirms gaidāmās pārcelšanās uz jaunām mājām visa istaba ir jāsakārto kastēs, jāpārvar bailes no nezināmā un jāatrod Laiks. Meklējot Laiku, Alma dodas ceļojumā savas iedomu pasaules azotē, iepazīst noderīgus draugus un rod sev vietu pārmaiņu virpulī. Tomēr arī iztēlē Almu apciemo negaidīts viesis – Laika Zaglis.

Bet kas ir Laiks? Cik gaismas vajadzīgs, lai stātos pretī ēnai? Varbūt Laiks atradīsies pavisam negaidītā brīdī...

Izrāde “Annes Frankas dienasgrāmata”

Piedāvā: Latvijas Leļļu teātris

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Diāna Kamaņina, e-pasts: diana.kamanina@liepajasteatris.lv, tel. nr.: 26040547

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://liepajasteatris.lv/izrade/annes-frankas-dienasgramata/>

Anne Franka piedzima 1929. gadā ebreju ģimenē, 1942. gadā, uzturoties slēptuvē nacistu okupētajā Amsterdamā, meitene rakstīja dienasgrāmatu, divus gadus fiksējot savas ģimenes un vairāku citu ebreju mēģinājumu paglābties no holokausta, aprakstot sadzīves apstākļus, savas ilgas un bailes, cerības un satraukumu par viņu slēptuves atklāšanu. Viņas dienasgrāmata saglabājusies un kļuvusi par satriecošu laikmeta liecību, ko režisore Fransisa Gudriča pārvērtusi teātra izrādē. Ar šo iestudējumu tiek atklāta Liepājas teātra 118. sezona – lai mīlestības balss turpina skanēt pat visnecilvēciskākajos apstākļos un nevardarbīgi kladzina pie katra no mums.

Kā uzsver režisore F. Gudriča: “Anne bija sava laika mesija, jo viņa ne tikai datēja notikumus un to secību, bet caur savu beznosacījuma mīlestību mācīja pasaulei vērtības, kas ir stiprākas par gāzes tvanu vai lodēm. Tāpēc Anne ir nemirstīga. Un viņas smaids liek vienmēr smaidīt pretim.”

VIZUĀLĀ MĀKSLA

Laikmetīgās mākslas festivāls “Survival Kit 15”

Piedāvā: Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku no 6. septembra līdz 6. oktobrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Andris Freibergs, e-pasts: andris@lcca.lv; tel. nr. 25265485

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://lcca.lv/lv/survival-kit-15/>

Somu kuratora Jusi Koitelas (*Jussi Koitela*) mākslinieciskajā vadībā festivāla šīgada koncepts ietverts vārdā “Mērījumi”.

Ar ievērojamu izstādi, pulcējot vairāk nekā 30 vietējos un starptautiskus māksliniekus, un plašu publisko programmu, festivāls turpinās iedzīvināt tukšās ēkas un telpas Rīgā, šoreiz apdzīvojot abus Daugavas krastus – Vecrīgu un Āgenskalnu. Mērot, pētot un aptverot zināšanu daudzveidību, mākslinieki savos darbos reaģēs uz zināšanu veidiem, kas ietekmē pilsētas

iemītnieku dzīves, caurvijot pilsētas infrastruktūru, ēkas, dabu, kultūru, sociālo, politisko un vides sfēru.

Plašāk par piedāvājumu bērniem un jauniešiem: <https://lcca.lv/lv/survival-kit-15-/izglitibas-programma/>.

Jāņa Deinata personālizstāde “Pirmā piecgade”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais mākslas muzejs (LNMM)

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 24. novembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: ekskursijas@lnmm.lv, tel. nr.: 67324461

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/izstades/janis-deinats-pirma-piecgade-516>

Izstāde piedāvā dokumentālu stāstu par periodu pirms Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas, kad pārmaiņas sabiedrībā vēl tikai brieda, un mākslinieka fotoaparāts fiksē vērojamās sairstošās sociālisma iekārtas ainas. Izstādes nosaukums saistāms ar darbu tapšanas posmu no 1989. līdz 1994. gadam, kad aizsākās Jāņa Deinata fotogrāfiskā darbība. Tas ironiskā kārtā atsauc atmiņā padomju dzīves saimnieciskās plānošanas populāro saukli, kas mudināja padomju sabiedrību uz sasniegumiem.

Nepretenciozi iemūžinot aizejošo sociālismu, fotogrāfijas veido nejauši piedzīvotu ainu reportāžas, kuras J. Deinats ieraudzījis apkārtējā vidē un kuras ataino prozaisko padomju cilvēku ikdienu, kas norisinās svarīgu notikumu kontekstā. Tobrīd aiz Augstākās padomes ēkas sienām noritēja 4. maija balsojums, kas vēlāk rezultējās ar Latvijas neatkarības atgūšanu. Briestošo politisko pārmaiņu laiks fiksēts garāmejojot, bez drāmas un nākotnes paredzēšanas nojausmas, kad padomju miliči asociējās vienīgi ar kārtības uzturēšanas instanci, kas sargā likumu.

Jāņa Deinata 90. gadu fotogrāfijas klasificējamas kā pagātnes dokumentalitāte, kas pēdējo gadu izstāžu praksē tiek identificēta kā laikmetīgās mākslas procesa sastāvdaļa. Liels daudzums atlasīto kompozīciju realizētas 20. gadsimta iecienītākā fotoķīmiskā procesa – melnbaltās sudraba želantīna kopijas – veidā, kas pasaules fotomākslas pieredzē tiek izmantota arvien retāk un ekspozīcijai piešķir vēstures autentiskumu.

LMA 105. jubilejas izstādes “IXO Skaistuma izcelsme” un “Zīme” Cēsīs

Piedāvā: Latvijas Mākslas akadēmija (LMA)

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 15. septembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: rainakvartals@cesunovads.lv; tel. nr. 26411127

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://www.lma.lv/aktuali/notiks-izstades-ixo-skaistuma-izcelsme-un-zime-atklasana>

Latvijas Mākslas akadēmijas 105. jubilejai veltītajā izstādē Cēsīs, Raiņa kvartālā skatāmas divas ekspozīcijas. Tajās apskatāmi četrpadsmit mākslinieku darbi glezniecībā, tēlniecībā, video un instalācijā. Izstāde “IXO Skaistuma izcelsme” apskatāma aptumšotajā ēkas pirmajā stāvā. Tā ir rezultāts pusgadu ilgai spēlei “IXO” starp trim dalībniekiem. Deviņus spēles gaitā radītos darbus par tematu “skaistuma izcelsme” papildinās Dāvja Gaujas radītās video projekcijas. Izstādes pamatā ir savstarpējas apmaiņas process: katra nākamā darba izveidē mākslinieks iespaidojas no sava kolēģa iepriekš radītā.

Izstāde “Zīme” norisinās izgaismotajā otrajā stāvā. Mākslinieki pievērsīsies gan mantotai, gan pašu radītai simbolu sistēmai, kas var tikt saredzēta apkārtējā vidē un pašu pieņēmumos. Cilvēks zīmes izmanto kā navigācijas rīku, lai atrastu ceļu, veidotu attiecības un izprastu savu piederību. Zīmes ir mantojums, kuru autori ir zuduši vēsturē, bet mēs pēc tām joprojām vadāmies, nejaudājot, kas tās ir definējis un kāpēc. Augot un pētot, tiek atklātas jaunas tēmas, kas pieprasa līdzekļus, kā par tām spriest. Ikdienas dzīve pieprasa jaunas zīmes.

Andra Eglīša izstāde “Izstāde”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais mākslas muzejs (LNMM)

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 3. novembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: ekskursijas@lnmm.lv, tel. nr.: 67324461

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/izstades/andris-eglis-izstade-517>

Andris Eglītis kopā ar komandu skata izstādi kā specifisku personīgās un lokālas telpiskās pieredzes fenomenu Rietumu kultūrā, bet tās darba procesu – kā ekosistēmas un kolektīvas apziņas radīšanu, pētījumu par identitāti un kontekstu. Izmantojot iztēli un glezniecības valodu kā instrumentus, Andris Eglītis šajā izstādē piedāvā savu skatījumu uz vidi – tā būs liecība iespējai radīt telpu, kas ir dzīvi apliecinoša un jēgpilna, un ļauj veidot ieinteresētas un nehierarhiskas attiecības ar apkārtējo pasauli.

Ekspozīcijas paredz plašu telpisku instalāciju LNMM Lielajā zālē, kur kopā eksistē gan dažādos laika nogriežņos tapušie gleznu cikli, gan objekti un arhitektoniskie veidojumi, pludinot robežas starp to, kas ir vai nav mākslas priekšmets.

Andris Eglītis, viens no savas paaudzes spilgtākajiem Latvijas gleznotājiem, arvien izgudro instrumentus, lai radītu jaunus gleznieciskās domāšanas veidus un pētītu tos gan individuāli, gan kopā ar citiem. Strādājot dažādās kopienās, telpās un vietās, balansējot starp pilsētu un laukiem, viņš ir sasniedzis milzīgu māksliniecisko brīvību, kuras rezultāts ir darbu daudzveidība mērogā, stilā un materiālā.

Kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” saturā tiek piedāvāta nodarbība izstādē.

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/muzejpedagogiska-nodarbibakoprade-makslinieks-un-daba/>.

Zanes Priedes fotogrāfiju personālizstāde “Zane Priede: Marmoleum Real 2mm”

Piedāvā: Galerija "ISSP"

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 26. septembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Līga Stibe, e-pasts: liga@issp.lv; tel. nr. 29197627

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://issp.lv/en/gallery/zane-priede-marmoleum-real-2mm-1>

Zanes Priedes studijā tapušās klusās dabas ir piesātinātas ar 1990. gadu estētiku. Fotografijās attēloti tam laikam raksturīgi priekšmeti, kas saskarē ar cilvēku emocionālo pieredzi veido materiālu atmiņu ainavu. Autores kompozīcijās pagātnes atmiņas tiek pārceltas šodienas scenogrāfijās, stāstot par laika un lietu mijiedarbību. Savukārt materialitātes nospiedumi palīdz radīt mūsu kopīgo pasauli un pieredzi, caur kuru veidojam attiecības kā ar apkārtējo vidi, tā viens ar otru.

Māksliniece apspēlē dzīvi padomijas pelēcībā, atainojot deviņdesmito gadu kapitālisma un patēriņa materialitātes, kas galu galā izrādījās vien lētas imitācijas. Reģipsis, linolejs, dažādi plastmasas un stikla priekšmeti, kā arī atsauce uz ēšanas kultūru autores attēlos pārvieto pagātnes atmiņas uz šodienu. Deviņdesmitie joprojām ir klātesoši, un tie ir jūtami ne tikai Zanes hiperbolizētajos attēlos, bet arī mūsu mājokļos, DEPO, mazos ciemata veikaliņos un citviet, raisot nostalgisku pēcgaršu.

KINO

Animācijas filma "Straume"

Piedāvā: Filmu studija "Dream Well Studio"

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem; gan klātienes, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 1.–12. klase (bez vecuma ierobežojuma)

Plašāk: <https://flow.movie/> un <https://www.facebook.com/filmastraume>

Visa vecuma skolēniem piemērotā animācijas filma ir mākslas darbs tīrā kino valodā – bez dialogiem. Filmas darbība norisinās cilvēku pamestā, pārplūdušā pasaulē. Tās centrālais varonis ir ļoti patstāvīgs un neatkarīgs Kaķis, kurš pieradis visu dzīvē darīt viens pats.

Kaķis ir izteikts vientuļnieks, bet tad, kad viņa mājas iznīcina milzu plūdi, viņš atrod patvērumu nelielā laivā kopā ar citiem dzīvniekiem. Lai izglābtos no milzu plūdiem, individuālists Kaķis stājas pretī savām lielākajām bailēm, nonākot vienā laivā ar nesavtīgo Kapibaru, mantu vākšanas apsēsto Lemuru, draudzīgi rotaļīgo Retrīveru un līdera dotībām apveltīto Putnu. Kaķim būs jāpieņem lēmums – būt neatkarīgam vai sadarboties, ceļojot cauri noslēpumainām ainavām un mācoties pielāgoties jaunajai, cilvēku neapdzīvotajai pasaulei.

Filmas režisors un mākslinieks ir Gints Zilbalodis, kopā ar komponistu Rihardu Zaļupi veidojis filmas muzikālo noformējumu, savukārt scenārija līdzautors ir režisors, kino producers Matīss Kaža.

Filma tika demonstrēta 2024. gada Kannu kinofestivāla konkursa programmā "Īpašais skatiens". Ansī animācijas filmu festivālā tā ieguvusi četras balvas, to skaitā žūrijas un skatītāju

balvu. Latvijas ekspertu komisija lēmusi filmu “Straume” izvirzīt 2025. gada ASV Kinoakadēmijas balvas “Oskars” nominācijai kategorijā “Labākās starptautiskās filmas balva”.

Dokumentālā filma “Turpinājums. Pieaugšana”

Piedāvā: Filmu studija “Mistrus Media”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem no 22. septembra; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 1.–12. klase (bez vecuma ierobežojuma)

Plašāk: <https://www.mistrusmedia.lv/lv> un <https://www.facebook.com/Turpinajums>

Latvijas Simtgades programmas ietvaros 2018. gadā režisors Ivars Seleckis pabeidza darbu pie dokumentālās filmas “Turpinājums”, kas vēstīja par pieciem dažādiem Latvijas bērniem un viņu dzīvi, sākot skolas gaitas. Filmas varoņi bija Zane un Gļebs Rīgā, Anastasija Stoļerovā, Kārlis Kusā, Anete Vecpiebalgā. Režisors 2018. gadā par filmu saņēma Nacionālo kino balvu Lielais Kristaps un Tallinas kinofestivāla īpašo balvu par mūža ieguldījumu, filma bija Latvijas pieteikums ASV Kinoakadēmijas balvai Oskars, tā piedzīvoja arī plašu starptautisku izplatīšanu nozīmīgos pasaules filmu festivālos un dažādu Latvijas skatītāju paaudžu atzinību. Filmas sākotnējā ideja kā Latvijas Simtgades paaudzes ilgtermiņa dokumentāls vērojums ar mērķi ieraudzīt pasaules un Latvijas notikumus, ik pēc desmitgades atkal uzmeklējot filmas varoņus.

Filmā varoņiem ir 14 gadi, viņi ir pusceļā uz pieauguša cilvēka dzīvi. Daži šo septiņu gadu laikā pieauguši, daži, šķiet, vēl kavējas bērnībā. Kamēr rīdzinieci Zanei vienīgais pienākums mājās ir sakārtot savu istabu, Anastasijai jau jādala pieaugušo dzīve ar savu mammu, vedot brālīti uz dārziņu, apkopjot zirgus un slaucot kazas. Kamēr Kārlis katru vakaru atrāda mammai mājasdarbus, Anetei atļauts veselū nedēļu vienai dzīvot Rīgas dzīvoklī, jo mamma ir laukos pie omes. Bet Gļebs joprojām uz skolu dodas siltajā vecāku mašīnā un viņa ikdienu pa stundai saplāno vecāki.

Ivars Seleckis ir viens no ievērojamākajiem mūsdienu Eiropas dokumentālā kino režisoriem, viņš savas dzīves laikā izveidojis vairākus desmitus filmu gan kā operators, gan scenārists un režisors, ir viens no tikai dažiem sava vecuma pasaules kino klasiķiem, kas vēl aktīvi strādā pie jaunām filmām.

Daudzsēriju mākslas filma “Asistente”

Piedāvā: Filmu studija “Ego Media”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem no 12. septembra; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 7.–12. klase (12+)

Plašāk: <https://egomedia.lv/lv/> un <https://www.facebook.com/studijaegomedia>

Režisores Alises Zariņas, Lienes Lindes un operatora Ivo Skanstiņa septiņu sēriju stāsta galvenā varone, divdesmit piecus gadus vecā Laila jeb Lulū grib palīdzēt cilvēkiem, tādēļ nolemj izmēģināt spēkus sociālajā darbā. Vienpersoniski salabot pasauli ir diezgan sarežģīts uzdevums,

it sevišķi, ja paralēli jāšķiras, jāiemīlas un jāapmetas uz dzīvi pie mammas un omītes, taču Lulū nepadodas.

Iepazīstot visdažādākos cilvēkus, Lulū saprot, ka varbūt nemaz tik labi nepazīst pati sevi. Sākas attiecību krīze ar draugu Tomasu, un Lulū ir spiesta ievākties pie savas mammas, kas arī cenšas uzsākt jaunu dzīvi, un sarkastiskās omītes. Trim dažādu paaudžu sievietēm nākas meklēt kopīgu valodu, lai saprastu, kā vienai otru paciest, atbalstīt un mīlēt.

Piedzīvojumu komēdija “Banāns upē”

Piedāvā: Filmu studija “FA Filma”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem no 11. septembra; gan klātienē, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 7.–12. klase (12+)

Plašāk: <https://www.fafilma.lv/> un <https://www.facebook.com/banansupe>

Režisora Kristapa Brīzes debijas filmas sižets norisinās laivu braucienā Kurzemē, kur piedzīvotie pārbaudījumi pilnībā izmaina stāsta varoņu attiecības. Stāsta centrā ir Ralfs – jauns vīrietis, kurš mēģina sadraudzēties ar savas draudzenes trīspadsmit gadus veco dēlu, bet tas nesteidzas pieņemt jauno audzētēvu. Iesaistot savu atraktīvo kolēģi Linardu, Ralfs pierunā pusaudzi doties kopīgā laivu braucienā. Attiecību stiprināšanas brauciens iegūst negaidītus pavērsienus, jo “trīs vīriem laivā” ir katram sava izpratne par piedzīvojumiem.

Filmu vizuāli bagātina operatora Mārča Ābeles tvertās Ziemeļkurzemes ainavas, kas filmētas tehniski sarežģītos apstākļos, un daudzu sirdīm tuvā laivošana pa upēm. Filmas muzikālo noformējumu veido arī deviņdesmito gadu vietējās supergrupas 100. debija grāvēju “Man dimantu nav” jaunā skanējumā.

MATERIĀLAIS UN NEMATERIĀLAIS KULTŪRAS MANTOJUMS

Leļļu teātra izstāde “Pāvils Šenhofs. Dzīvie vaibsti”

Piedāvā: Latvijas Leļļu teātris

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 7. novembrim; klātienē norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: info@lelluteatris.lv; tel. nr. 67285418

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://www.lelluteatris.lv/lv/teatris/jaunumi/2024-1/septembris-1/izstade-pavils-senhofs-dzivie-vaibsti>

Izstāde piedāvā interaktīvu pieredzi, kuru radījis dizainers Klāvs Priedītis kopā ar Latvijas Leļļu teātra māksliniecisko padomi. Ekspozīcija veidota, lai uzsvērtu Šenhofa unikālo spēju radīt lelles ar nepārprotamām emocijām. Izstādes dizainā īpaši piedomāts par bērnu auditoriju, tajā izmantojot spēles elementus, kuri ļaus tiem iesaistīties, padarot teātra apmeklējumu neaizmirstamu. Izstāde ir pirmais teātra 80 gadu dzimšanas dienas programmas pasākums.

Pāvils Šenhofs (1924–2011) ir dzimis Liepājā, bet skolas gadus aizvadījis Rēzeknē. 1950. gadā absolvējis Latvijas PSR Valsts Mākslas akadēmijas Monumentālās glezniecības darbnīcu. Jau 1946. gadā paralēli studijām Mākslas akadēmijā Šenhofs sāka strādāt par scenogrāfu dzejnieces Mirdzas Ķempes un rakstnieka Jāņa Žīgura izlolotajā Latvijas PSR Valsts leļļu teātrī, kas tika dibināts 1944. gada 4. oktobrī.

DIZAINS

Rotu un ceļojošā fotoizstāde “Viņas ziemēlu sauciens”

Piedāvā: Koncertzāles “Lielais dzintars” mākslas telpa “Cita Nova”

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 22. septembrim; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Informācijas centrs, e-pasts: info@lielaisdzintars.lv; tel. nr. 63424555

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://lielaisdzintars.lv/lv/kalendars/pasakums/vinas-ziemelu-sauciens-rotu-un-foto-izstade>

“Baltu Rotu” un fotogrāmatas “Ziemeļmeitas kods” radošās komandas piedāvā šīs ceļojošās izstādes pēdējo un noslēdzošo pieturas punktu. Izstādes autori aicina ielūkoties mūsu tautas kultūras un cilvēku stāstos, to tuvplānos, kas cauri gadsimtiem atbalsojas mūsdienās un dod spēku katrai nākamajai paaudzei.

Izstāde ir pirmais kopprojekts, kas veidots tieši šādā saturiskā un vizuālā formā, koncentrējoties gan uz vēsturisko mantojumu, gan mūsdienu aktualitātēm Latvijā un pasaulē. Reflektējot par šī laika dramatiskāko notikumu – karu Ukrainā, izstādes autori iekļāvuši arī Latvijā nonākušo bēgļu – ukraiņu sievietes portretus un audiotāstus, kas iezīmē realitāti. Kopējā izstādes vēstījumā šis motīvs iekļaujas viegli un plūstoši, jo akcentē spēku un gaišumu, ko nesam katrs sevī arī pašos smagākajos mirkļos.

Izstāde “Tēlniecība porcelānā”

Piedāvā: Rīgas porcelāna muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 13. oktobrim; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Maija Ņikitina, e-pasts: majja.nikitina@riga.lv; tel. nr. 28331971

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://porcelanamuzejs.riga.lv/lv/jaunumi/izstade-%e2%80%9ctelnieciba-porcelana%e2%80%9d/>

Izstādes iecere ir pievērsties tēlniecības medijam un Latvijas kultūras bagātībām tajā; paplašināt izpratni par porcelāna lomu un iespējām mākslinieciskajā jaunradē. Ekspozīcijā būs skatāmi Aleksandras Briedes, Rasmus Bruzītes, Georga Kruglova, Rimmas Pancehovskas, Viktorijas Pelšes, Olgas Penerdži, Elfrīdas Aldonijas Poles-Āboliņas, Margaritas Siliņas, Leona Tomašicka, Ēvī Upenieces, Teodora Zaļkalna un Mārtiņa Zaura darbi.

Mazo formu tēlniecība jeb sīkplastika – populāri dēvēta par figūriņām – ir labi zināms žanrs porcelāna mākslā un rūpniecībā. Ne vienu vien dzīvesvietu rotā nelieli dzīvnieku atveidi porcelānā, tautumeitas un tautudēli, dažādi literatūras un pasaku tēli u.c. Porcelāna jomas

interesentiem ir labi zināmas tādas mākslinieces kā Rimma Pancehovska, Leja Novožeņeca, Vera Veisa, Aina Mellepe un virkne citu, kas Rīgas Porcelāna rūpnīcā dažādos periodos ir izgatavojušas plaši tiražētas sīkplastikas formas. Tās ikdienā ir apskatāmas Rīgas Porcelāna muzeja pamatekspozīcijā. Taču mazāk zināms ir fakts, ka trīsdimensionālas formveides prasmes autori un autores izpauža arī citos materiālos un mērogos, īpaši, ja persona bija akadēmiski skolota tēlniecībā. Medaļas, portreti, memoriāla tēlniecība un pat pieminekļi ir radīti, izmantojot iezus, piemēram, granītu, marmoru, travertīnu, metālus – bronzu, alumīniju, kaparu, misiņu, kā arī dažādu šķirņu koksnes sniegtās estētiskās iespējas.

Izstāde piedāvā iepazīties ar retāk apskatāmiem mākslas darbiem no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājuma tēlniecības kolekcijas, Latvijas Mākslinieku savienības un Rīgas Porcelāna muzeja krājuma, kā arī Piebalgas Porcelāna rūpnīcas un privātpersonu, mantinieku īpašumā esošām mākslas vērtībām.

Stikla mākslinieces Ingas Jaunzemes darbu izstāde “Gaismas upe”

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Dauderu nodaļa

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 27. oktobrim; klātienē norise

Kontaktinformācija: Dauderu nodaļa, e-pasts: dauderi@lnvm.lv; tel. nr. 67392229, 67391780

Mērķauditorija: 8.–12. klase

Plašāk: <http://lnvm.lv/?p=24429>

Stikla darbu izstāde veltīta stikla mākslinieces Ingas Jaunzemes vecvecāku dzimtajai pusei Zaļmuižai Krāslavas novadā, kur viņa pavadījusi bērnības vasaras un aizvien jūtas piederīga. Tur iepazīts dabas spēks, iemantota pietāte pret dzīvo radību, vidi un darbu. Cilvēka iekšējo būtību viņa savos darbos ataino kā gaismas plūdumu, kas vienots ar visa dzīvā pirmsākumiem un kam sekojot var kļūt stiprāks un dvēseliski tīrāks.

Māksliniece pārvalda dažādas stikla apstrādes tehnikas, tāpēc izstādē skatāmi gan darbi ar stikla virsmā veiktiem gravējumiem, gan pūstā un kausētā stikla darbi, gan no atsevišķiem stikla gabaliņiem sakausētas mozaīkas. Dažkārt viena tēma izstrādāta vairākās stikla mākslas tehnikās. Formas ziņā māksliniecei saistoši ir ģeometriskie elementi un to dinamika, virzība, raksturs. Īpaši Inga Jaunzeme uzsver, ka savos darbos seko dzīvības līnijai, ko simbolizē upe, bet tiklab sirds kardiogramma, kas nekad nav taisna, bet ar kritumiem un pacēlumiem – līdzīgi cilvēka dzīvei. Izstādei Dauderos atlasīti Čehijā un Rumānijā, kā arī Latvijā veidoti stikla darbi ar personisku saturu.

Laikmetīgās mākslas festivāls “Tēlniecības Kvadriennāle Rīga”

Piedāvā: “Dom” galerija

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 26. oktobrim; klātienē norise

Kontaktinformācija: Galerijas informācija, e-pasts: domgalerija@gmail.com

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://www.tkr.lv/> un <https://www.facebook.com/squadrennial>

Biedrības “Mākslas menedžmenta un informācijas centrs” rīkotajā festivālā “Dom” galerija piedāvās trīs Latvijas jauno tēlnieku izstādes, kas viena pēc otras būs redzamas līdz 26. oktobrim.

Šogad festivāla kuratores ir Kristiāna Kārkliņa (Latvija) un Katerina Raja (Ukraina), kas savu sadarbību aizsāka 2015. gadā. Izstādē piedalās starptautisku mākslinieku pulks, tajā skaitā arī četri mākslinieki no Ukrainas.

Festivāls “Tēlniecības kvadriennāle Rīga” ir viens no tradīcijām bagātākajiem mākslas festivāliem Ziemeļeiropā, kas norisinās kopš 1972. gada. Festivāls tradicionāli par savu centrālo mediju ir izcēlis tēlniecību un instalācijas mākslu. Festivāla pamatnostādne ir bijusi ienest mākslu pilsētvidē, veidot nejaušas objekta un indivīda satikšanās pieredzes un caur aktualizētajām tēmām veicināt kritisko domāšanu.

Festivāls pilsētvidē uz AB Dambja pieredzams līdz 2024. gada 26. septembrim.

ARHITEKTŪRA

Latvijas Mākslinieku savienības muzeja izstāde “Rīga rāmī”

Piedāvā: Latvijas mākslinieku savienība

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 29. septembrim; klātienes norise

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.lms.lv/aktualitates/izstades/latvijas-makslinieku-savienibas-muzeja-izstade-riga-rami-17-08-2024-29-09-2024-2/>

Izstādē eksponēta neliela daļa no Latvijas Mākslinieku savienības muzeja kolekcijas ar darbiem, kas radīti 20. gadsimta otrajā pusē, kur mākslinieku redzējumā var vērot visdažādākās Rīgas noskaņas, vietas un norises. Tas ir laiks, it īpaši 20. gadsimta sešdesmitie gadi, kad mainās Rīgas vizuālais tēls: tiek celti jauni mikrorajoni, viesnīcas, augstceltnes, tilti, un arī šī izstāde norisinās toreiz modernajā ēkā “Mākslinieku nams”, kur daži no darbiem ir bijuši eksponēti tolaik un radīti šī nama mākslinieku darbnīcās.

Rīgas pilsētas izaugsmei, notikumiem un personību daudzveidībai var izsekot gan hronikās, gan atmiņu stāstos un literāros sacerējumos, bet vizuālais priekšstats par Rīgu aizsākas tikai 16. gadsimta, bet, sākot ar 19.-gadsimta beigām jau daudz vairāk pilsētskatus iespējams vērot fotogrāfijās, taču Latvijas profesionālajā glezniecībā un grafikā galvaspilsētas attēlojums visvairāk parādās pagājušā gadsimta otrajā pusē. Šo aktivitāti aktualizē vairāki nosacījumi – politiskie, sabiedriskie, ekonomiskie: ēku un dažādu jaunbūvju celtniecība, to nozīmīgums ikvienam pilsonim, ideologu vēlme propagandēt jaunās varas jaudīgumu un aktīva sabiedrības iesaiste kopējās vides labiekārtošanā.

Ekspozīcija ir kā kaleidoskops, kur uzplaiksni Rīgas dažādās vietas un norises ar mākslinieku iespaidiem “rāmjos”, un profesionāļu mākslas darbos vērojami gan Vecrīgas baznīcu torņi un pagalmi, gan panorāma gar Daugavu, gan industriālā ainava, gan ar Rīgu saistītie vēstures un laikmetīgie notikumi.

LITERATŪRA UN GRĀMATNIECĪBA

Grāmatas formai veltītā izstāde “Teksts mūs neinteresē”

Piedāvā: Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB)

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku; klātienes norise

Kontaktinformācija: Ineta Vaivode, e-pasts: ineta.vaivode@lnb.lv; tel. nr. 67806100

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://lnb.lv/krajuma-izlase-latvijas-literaturas-gada-balva-2024/>

Izstāde ir viens no centrālajiem cikla “Latviešu grāmatai 500” 2024. gada notikumiem, izceļot grāmatas dizaina, cilvēka un tehnoloģijas mijiedarbību. Izstādē skatāmi Rīgas pirmā iespiedēja Nikolausa Mollīna un viņa skolotāja, ievērojamā Eiropas tipogrāfa Kristofa Plantēna darbi no LNB krājuma. Tie iepazīstina ar 16. gadsimta grāmatu iespēšanas tradīciju, atklāj Mollīna saikni ar Rietumeiropas grāmatniecību, kā arī uzsver zināšanu pārneses nozīmi. Izstādes vēsturiskā daļa apvienota ar ieskatu mūsdienu izaicinājumos – 21. gadsimtā poligrāfijas nozare turpina attīstīties līdz ar jaunajām tehnoloģijām, digitalizāciju un mainīgajām lasītāju vēlmēm.

Grāmata vienmēr ir bijusi kas vairāk par tekstu. Izstāde pievēršas tās materialitātei un formas noturībai cauri gadsimtiem, aplūkojot 15. un 16. gadsimtā nostiprinātos tipografikas, maketēšanas un teksta lasāmības pamatprincipus, kas saglabājuši savu nozīmi arī mūsdienās.

No Gūtenberga preses revolūcijas līdz pat Apple Macintosh ieviestām pārmaiņām izstādes scenogrāfija veidota, iedvesmojoties no 20. gadsimta 80. gadu videospēlēm, tās apmeklētāju ievēdot īpašā spēļu pasaulē, kurā interaktīvā veidā ar animācijas, instalāciju un video palīdzību atklājas grāmatu uzbūves principi.

* * *

Atgādnēs praktiskai lietošanai:

- Visplašākā informācija par programmā rekomendētajām kultūras norisēm atrodama [programmas mājaslapas katalogā](#).
- Mājaslapas katalogā var nebūt norādītas:
 - o visas valsts kultūras iestāžu (tas ir, valsts kapitālsabiedrību teātru, koncertiestāžu, muzeju u. c.) piedāvātās norises, taču tās ir iekļautas programmas saturā un atrodamas konkrēto institūciju mājaslapās.
 - o īslaicīgi notiekošās kultūras norises (izstādes, vienu vai dažas reizes notiekoši koncerti utt.), kuru apmeklēšana jāaskaņo, sazinoties ar programmas komandu.
- Pedagogi lemj par katras konkrētās norises atbilstību noteiktai vecumgrupai un sasaisti ar mācību un audzināšanas darbu.
- Aktuālāko norišu izlases atrodamas ikmēneša jaunumu lapās, kas arī pieejamas [mājaslapā](#).
- Mājaslapas [aktualitāšu sadaļā](#) atrodama informācija par aktuālajām kultūras norisēm un skolēnu atsauksmes.
- Pašas jaunākās ziņas, foto un videomateriāli atrodami programmas “Latvijas skolas soma” sociālo mediju kontos “Facebook” <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma>, “Instagram” <https://www.instagram.com/latvijasskolassoma/> un “X” https://x.com/LV_skolas_soma, kā arī programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma>. Sociālajos medijos aicinām pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļās vai dalīties ar kādu no ierakstiem un savu pieredzi.

Par norisēm, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, jāpārlicinās, vai tās atbilst programmas mērķim, sazinoties ar programmas “Latvijas skolas soma” komandu, rakstot uz e-pastu: pasts@latvijasskolassoma.lv.

Programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma> ievietoti arī iepriekšējo gadu semināros, konferencēs un forumos sniegtie pedagogu un kultūras nozares ekspertu pieredzes stāsti un lekcijas, t.sk., programmas atklāšanas koncerta ieraksts, kā arī citi audiovizuālie resursi un metodiskie materiāli.

www.latvijasskolassoma.lv #LatvijasSkolasSoma
